

de lagere sociale milieus van Amsterdam afkomstig waren. Van deze groep werd een 200-tal faecesmonsters onderzocht, waarbij alle onderzoeken negatief waren.

De eerste positieve vondst werd in oktober 1960 gedaan. Dit betrof een kind dat een der crèches in Amsterdam bezocht. Tezelfder tijd werd voor het eerst sinds 1957 bij een kind uit een andere crèche de klinische diagnose poliomyelitis gesteld; dit kind bleek virus van type I uit te scheiden. Naar aanleiding van deze laatste vondst werd in de crèche, welke dit kind bezocht, een onderzoek ingesteld naar de virus-uitscheiding bij de crèche-genoten.

In de speelgroep van dit kind bleken 24 van de 28 speelgenoten positief, terwijl bij de andere groepen in deze crèche 13 kinderen van de 41 positief waren. Naar aanleiding van deze ervaring werd in de laatste maanden van 1960 het onderzoek uitgebreid tot alle kinderen die zich aanmeldden voor plaatsing in één van de kinderdagverblijven. Ruim 300 kinderen werden van november 1960 tot april 1961 onderzocht: 7 maal werd type I geïsoleerd, 2 maal type III. Bij een aansluitend onderzoek dat plaats vond in de crèches waar de positieve kinderen geplaatst waren, bleek de ervaring van oktober 1960 bevestigd te worden: een aanzienlijk deel van de kinderen scheidden virus uit in de faeces.

In 1961 werden in Amsterdam tot half mei 11 gevallen van poliomyelitis geregistreerd; in 9 van deze gevallen kon het verband met een crèche worden vastgesteld.

De geschetste ontwikkeling geeft een sterke aanwijzing, dat bij de verspreiding van het poliomyelitis-virus in Amsterdam de crèche-bevolking een belangrijk aandeel heeft. Deze situatie leidde tot een bespreking tussen de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst van Amsterdam en de Geneeskundige Inspectie van de Volksgezondheid. In deze bespreking kwam duidelijk naar voren hoe belangrijk het is om de vaccinatie met salk-vaccin met kracht voort te zetten, temeer daar het vaccinatie-peil onder de zo geëxponerde jonge kinderen, geboren na 1957, op dit ogenblik in Amsterdam aanmerkelijk lager ligt dan bij de oudere kinderen het geval is. Het propageren van de salk-vaccinatie was dan ook door de G.G. en G.D. van Amsterdam met kracht voortgezet en geïntensiveerd door middel van de ter beschikking staande publiciteitsmiddelen.

De aanwijzing dat de virus-verspreiding van de crèches uit een zeer belangrijk aandeel in de circulatie van het virus onder de bevolking kon hebben, deed de gedachte opkomen om de werkzaamheid van het verzwakte levende vaccin (sabin-vaccin) te toetsen op één van de meest opvallende eigenschappen die aan dit vaccin-type worden toegekend, namelijk de potentie om de circulatie van het virus te breidelen. Het sabin-vaccin zou immers dank zij de immuniteit die door de infectie daarmede in de tractus digestivus wordt verwekt, de verspreiding van „wild-virus” door de daarmede gevaccineerde groep onmogelijk maken c.q. tot minimale proporties terugbrengen. Mede in het licht van de omstandigheden dat ten gevolge van de circulatie van het virus in de crèches infectie met poliomyelitis-virus ook voor ouders van crèche-kinderen mogelijk kan zijn (in een geval kon dit met grote waarschijnlijkheid worden aangetoond), werd besloten de circulatie-remmende werkzaamheid van het sabin-vaccin onder de in Amsterdam bestaande omstandigheden nader te bestuderen.

De onschadelijkheid van het sabin-vaccin is in verschillende landen door groot opgezette vaccinatie-programma's afdoende bewezen.

Ten aanzien van de werkzaamheid kan gesteld worden dat de invloed van uiteenlopende epidemiologische omstandigheden nadere ervaring wenselijk maakt. Bij het onderzoek te Amsterdam zal nu het resultaat worden nage-

gaan van vaccinatie met het sabin-vaccin-type I, dat aan omstreeks 600 crèche-kinderen en hun gezinsleden zal worden toegediend. Deze groep zal in totaal omstreeks 2.000 personen omvatten. Voor de uitvoering van het onderzoek te Amsterdam is de medewerking verkregen van Prof. VERLINDE te Leiden. In de opzet van dit onderzoek is een regelmatige virologische controle van de met levende entstof gevaccineerde kinderen een essentieel punt. Door middel van deze controle zal getracht worden een nader inzicht in het effect van het sabin-vaccin op de circulatie onder de in Amsterdam bestaande epidemiologische verhoudingen te verkrijgen.

's-Gravenhage, 25 mei 1961

H. J. DIJKHUIS,
geneeskundig hoofdinspecteur
van de Volksgezondheid

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bespoediging van plaatsing behoudt de Redactie zich het recht voor, de stukken te bekorten).

TOEDIENING VAN NORANDROSTENOLONFENYLPROPIONAAT (DURABOLIN) BIJ ACUTE UREMIE.

In zijn referaat van 25 maart jl. schreef collega S. T. BOEN (1961) onder de titel „Toediening van norethandrolon (Nilevar) bij acute uremie”: „Bij patiënten met uremie heeft men getracht de eiwitafbraak te verminderen door toediening van testosteron of norandrostenolonfenylpropionaat (Durabolin), over het algemeen is het effect hiervan onvoldoende”. De schrijver noemt in dit referaat de publicatie van McCracken en Parsons (1958) en van Gjørup en Hess-Thaysen (1958) in de *Lancet*. In geen van deze door collega BOEN geciteerde artikelen staat de opmerking, dat het effect van norandrostenolonfenylpropionaat bij uremie onvoldoende zou zijn. Het is integendeel zo, dat Gjørup en Hess-Thaysen weliswaar in hun eerste artikel (1958) vermelden, dat zij behalve Durabolin ook Nilevar hebben gebruikt, doch dit laatste uitsluitend omdat het als oraal preparaat bij *balansstudies* het voordeel heeft, dat de werking is afgelopen zodra men de toediening staakt. In hun laatste artikel (1960) vermelden zij daarentegen, bij de behandeling van acute uremie als anabool preparaat uitsluitend Durabolin te hebben gebruikt omdat zij menen, dat het andere preparaat enige nadelen bezit. Uit de artikelen van de Deense groep blijkt duidelijk, dat bij toepassing van Durabolin bij acute uremie hiervan een zeer gunstige invloed wordt gezien op het ureumgehalte en dat in sommige gevallen de noodzaak tot dialyse voorkómen kan worden. Ook door anderen is de gunstige invloed van Durabolin bij dit soort toestanden nog bevestigd (Gautier en Tönz (1960); van Wayjen (1960)).

Uit de publicatie van Blagg en Parsons (1960) en die van Eaton (1959) blijkt inderdaad, dat ook met het buitenlandse preparaat gunstige resultaten bij nierinsufficiëntie kunnen worden verkregen. Uit het referaat van collega BOEN zou men echter ten onrechte de indruk kunnen krijgen, dat het Nederlandse preparaat Durabolin in dit opzicht minder werkzaam zou zijn. De belangstellende lezer moge nog verwezen worden naar een samenvattend artikel van Everse (1961) waarin de tot dusver bekende literatuur over de toepassing van beide bovengenoemde preparaten bij deze indicatie wordt besproken.

Literatuur: Blagg, C. R. en F. M. Parsons (1960), *Lancet* II, 577. — Boen, S. T. (1961) *Ned. T. Geneesk.* 105, 591. — Eaton, J. C. (1959) *Proc. roy. Soc. Med.* 52, 511. — Everse, J. W. R. (1961) *Het Hormoon* 25, 1. — Gautier, E. en O. Tönz (1960) *Helv. med. Acta* 27, 535. — Gjørup, S. en J. Hess-Thaysen (1958) *Lancet* II, 886; (1960) *Acta med. scand.* 169, 227. — McCracken, B. H. en F. M. Parsons

BERICHTEN BUITENLAND

Australië

Hoogleraren in biochemie en fysiologie gevraagd. — De Monash universiteit, in maart van dit jaar te Clayton, Victoria geopend, omvat faculteiten voor geneeskunde, economie, politieke wetenschappen, natuurwetenschappen en technische wetenschappen. Met het onderwijs in medische biochemie en fysiologie zal maart 1962 in het tweede jaar van de medische opleiding een begin worden gemaakt. De drie klinische jaren zullen worden doorgebracht in het Alfred Hospital (dat verbonden is met het Baker Medical Research Institute) en in het Prince Henry's Hospital. Voor de professoraten in de twee genoemde fundamentele vakken is de sollicitatie geopend. Inlichtingen verstrekt de secretaris van de Association of Universities of the British Commonwealth, 36 Gordon Square, Londen, W.C. I (*New Engl. J. Med.* 4 mei 1961, bl. 943).

België

Journées médicales. — Ter gelegenheid van de 35ste zitting van de Journées médicales zal men op zondag 18 juni in de faculteit der geneeskunde de voormiddag aan de genetica wijden, onder voorzitterschap van Prof. A. DALCQ. Men zal spreken over aangeboren afwijkingen van de koolhydraatstofwisseling en van de vetstofwisseling, afwijkingen van het aantal chromosomen en mucoviscidose (*Bru.x-méd.*, bl. 725).

Duitsland

Poliomyelitis in Beieren. — Van de landen der Bondsrepubliek onderscheidde Beieren zich in 1960 door Hoge poliomyelitiscijfers. Van de 4163 gevallen die in het gehele gebied werden nagegaan kwamen 1166 in Beieren voor. Het bevolkingscijfer in Beieren bedraagt 9,3 miljoen, tegen 49,9 van de gezamenlijke landen. Ook in vorige jaren boekte men in Beieren betrekkelijk hoge cijfers. Zulks gaf de Beierse „Landtagsausschuss“ aanleiding tot een gedachtenwisseling over de wenselijkheid levende vaccine toe te passen. In West-Berlijn en in Oost-Duitsland is men hier reeds toe overgegaan (*Münch. med. Wschr.*, bl. 1040).

Egypte

Pathologie van de mummie. — In de afdeling voor de geschiedenis van de geneeskunde van de Royal Society of Medicine (*Proc.* bl. 409) besprak een der leden de techniek der mummificatie en gaf een beknopt overzicht van pathologische aandoeningen die in medische papyri worden beschreven of thans, ook door microscopisch onderzoek, nog kunnen worden vastgesteld. Van de aangeboren afwijkingen noemde de spreker hydrocephalus en equinovarus, van de infectieuze ziekten: otitis media, pneumonie, pokken, ziekte van Pott, lepra en bilharziose. De zeldzaamheid van kwaadaardige gezwellen leidt men af uit de korte gemiddelde levensduur. Atheroma en spondylitis ankylopoetica kwamen veel voor; galstenen en nierstenen zijn meer dan eens gevonden; ook bleven er gevallen van jicht bewaard. Bij ernstige decubitus werden de defecten, ter gelegenheid van het balsemen, met zacht gazelleleer bedekt. Aan het uiterlijk — de contour der lichaamsdelen, de lijnen van het gelaat — werd veel zorg besteed.

Engeland

Geesteszieken in het algemene ziekenhuis. — In de jaarvergadering van de National Association for Mental Health voorspelde de minister van gezondheid dat binnen

15 jaar het aantal bedden in de krankzinnigengestichten tot de helft zou zijn verminderd en dat geestelijk gestoorden meer in algemene ziekenhuizen dan in „grote geïsoleerde instituten“ zouden worden verpleegd. Het denkbeeld van „psychiatric inpatient units“ is niet nieuw. In de *Lancet* van 27 mei (bl. 1158 en 1159) vindt men twee artikelen over het onderwerp „Psychiatric treatment in general hospitals“ met ervaringen uit Manchester en Londen.

Frankrijk

Voortgezet onderwijs in hygiëne. — In oktober wordt te Rennes een hogeschool voor voortgezette studie van hygiëne, openbare gezondheidszorg en hygiënische technieken geopend. Het onderwijs is niet slechts bedoeld voor geneeskundig personeel van gezondheidsdiensten; ook administratieve leiders van ziekenhuizen, niet geneeskundige ambtenaren van gezondheidsdiensten, bij de aanleg van woonwijken werkzame architecten en ingenieurs die zich met hygiënische vragen bezighouden, zullen er gelegenheid tot studie vinden (*Münch. med. Wschr.*, bl. 1088).

Griekenland

Een internationale stichting ter ere van Hippokrates. — Ter gelegenheid van het urologencongres in 1955 te Athene en op Kos gehouden heeft de burgemeester van Kos de deelnemers voorgesteld ter ere van de „vader van de geneeskunde“ een internationaal geneeskundig instituut op Kos te bouwen. Het plan is nu verder omlijnd: een centraal Helleens paviljoen met daaromheen gegroepeerde gebouwen van deelnemende landen. Voor de verwezenlijking is een internationale Hippokratesstichting in het leven geroepen; 52 landen hebben reeds afgevaardigden aangewezen. Tot het programma behoort ook een medische olympiade ter gelegenheid waarvan een prijs zal worden uitgereikt aan de schrijver van het beste rapport over de vooruitgang van de geneeskunde (*Canad. med. Ass. J.*, 6 mei, bl. 1025).

Verenigde Staten

Pupillograaf. — De *Medizinische Klinik* (bl. 892) geeft een gerontologische beschouwing en roert daarbij ook de stichting aan van een instituut bij de Georgetown universiteit te Washington dat zich in het bijzonder bezighoudt met toetsing van lichamelijke en geestelijke veranderingen op ouderdomsverschijnselen. Het beschikt ook over een pupillograaf, een door O. LOEWENSTEIN van de Columbia universiteit te New York vervaardigd instrument, waarmee men de snelheid van de pupilreactie op belichting van de retina registreert. Men aanvaardt namelijk vermindering van deze snelheid als een der allereerste aanduidingen, dat veroudering van het organisme in aantocht is.

J. J. VAN LOGHEM Sr.

BINNENLAND

Vierhonderd Spaanse meisjes naar Nederlandse ziekenhuizen. — Het *Algemeen Handelsblad* van 27 mei jl. meldt het volgende: Het rijksarbeidsbureau zal binnenkort in Spanje de werving beginnen van vierhonderd meisjes en vrouwen, die in Nederlandse ziekenhuizen te werk gesteld zullen worden als verpleeghulp en bij de huishoudelijke dienst. Het genoemde aantal is gebaseerd op de aanvragen voor deze hulp uit Spanje welke tot nu toe van Nederlandse ziekenhuizen is ontvangen. De besprekingen over deze werving hebben de Nederlandse autoriteiten de overtuiging geschonken, dat er voor dienstneming in ons land in Spanje ruimschoots belangstelling bestaat.

Geestelijke volksgezondheid. — Het officiële maandblad voor de geestelijke volksgezondheid van mei 1961 is geheel gewijd aan één onderwerp, nl. de communicatie tussen psychiater en maatschappelijk werker. Uit het basisartikel: